

De
dochters
van Venhove

Roman

CLEMENS WISSE

DE DOCHTERS VAN VENHOVE

Van Clemens Wisse verschenen bij
uitgeverij Zomer & Keuning onder andere:

Trees van de Zonnehof *

Bloemen voor een boerendochter *

Hoeve De Dageraad *

Mooie Maartje van de molen *

De jonge weduwe van Reggezate *

* Deze uitgave is ook verkrijgbaar als e-book

Clemens Wisse

*De dochters
van Venhove*

Uitgeverij Zomer & Keuning

ISBN 9789401914703
ISBN e-book 9789401914710
NUR 344

© 2019 Uitgeverij Zomer & Keuning
Postbus 13288, 3507 LG Utrecht

Omslagontwerp Liesbeth Thomas, t4design

www.zomerenkeuning.nl

Alle rechten voorbehouden

In een bocht van de molenvaart ligt Venhove, een van de grootste boerenhofsteden in het gehucht Vennelande.

De bewoners zijn boer Koos Beumer en boerin Bep Beumer-van Tongeren. Het boerenstel heeft een dochtertje, Dina van twee. Het is een levendig kind en ze loopt de hele dag als een hondje achter haar moeder aan. Maar de bewegingen van moeder worden steeds moeilijker, want ze loopt, zoals het in de volksmond heet, op alledag.

Koos weet dat zijn zwangere vrouw goed in de gaten gehouden wordt door de eerste meid Jans Kortman en haar hulpje Mieke Fijma. Hij heeft Jans gevraagd hem te waarschuwen als het zover is met de boerin. ‘Waar ik ook ben of waar ik ook mee bezig ben, maakt niet uit, ik sta dan in de startblokken om Fie te halen,’ zegt hij. Fie Nijhuis is dé vroedvrouw van het dorp, en hoewel de jaren beginnen te tellen, staat ze altijd klaar om meteen met de – vaak zenuwachtige – boodschapper mee te gaan. Tenminste, als ze thuis is, want de geboorten in het kleine boerendorp zijn talrijk. Gezinnen van acht of meer kinderen zijn geen zeldzaamheid. De dorpsbewoners weten bij wie ze terecht kunnen als Fie verhinderd is. Juffrouw Gerda Morel valt in als het nodig is, maar het werk van vroedvrouw is niet haar vaste bezigheid. Bakeren doet ze nog wel geregeld.

‘Je moet Fie halen, Koos, want volgens mij is het zover met Bep,’ zegt Jans op een ochtend als ze na enig zoeken de boer achter de stal gevonden heeft. En dan komt er voor Koos een einde aan het afwachten. Eén keer eerder heeft hij een bevalling van zijn vrouw meegemaakt en toen ging alles goed, maar dat is geen garantie voor een

tweede. Na een meisje zou hij blij zijn met een jongetje, maar hij weet dat je het niet voor 't zeggen hebt.

Hij schiet vlug een schone kiel aan, spant het paard voor de tilbury en laat de merrie lustig draven. Het lijkt wel of het paard aanvoelt dat zij haast moet maken.

Na tien minuten bereikt hij het dorp, en tot zijn geruststelling treft hij Fie thuis.

‘Is het zover met Bep, Koos?’ vraagt Fie.

‘Volgens Jans wel. Zelf heb ik haar niet gezien, want ik wilde zo vlug mogelijk jou halen.’

‘Heeft Jans nog iets gezegd over weeën?’ Voor Fie is die informatie belangrijk, want dan weet zij of zij zich moet haasten of het rustig aan kan doen.

‘Nee, en ik heb er niet aan gedacht het haar te vragen.’

‘Die mannen altijd!’ moppert Fie. Ze neemt het zekere voor het onzekere en zorgt dat ze vlug bij Koos op de tilbury komt. Terwijl Koos het paard weer laat draven, hebben ze even tijd om te praten als ze de klinkers van de dorpsstraat verlaten hebben en het geluid van de paardenhoeven nog slechts dof klinkt op het zandpad naar de hoeve.

‘Het is je tweede, hè Koos?’

‘Ja, Dina is inmiddels twee. Een handenbindertje voor mijn vrouw, maar de laatste tijd moet ze haar toch verwijzen naar Jans en Mieke, want met haar bolle buik kan ze niet meer zo vlug uit de voeten.’

‘Waar hoop je op, Koos?’

‘In de eerste plaats op een goede afloop. Bij de bevaling van Dina ging alles voorspoedig. Maar verder hoop ik op een jongetje.’

‘Dat begrijp ik, Koos, maar we hebben het niet voor 't zeggen. Als alles goed gaat en het kindje gezond is, moet je al tevreden zijn.’ In haar lange loopbaan als vroedvrouw heeft Fie meer dan eens het tegendeel meegemaakt.

‘Ik heb al een ketel water op het vuur gezet, Fie, want de weeën volgen elkaar steeds korter na elkaar op,’ zegt Jans als de vroedvrouw arriveert.

‘Tij weet hoe het hoort, Jans,’ prijst Fie de meid, maar haar eerste gang is dan naar de kraamvrouw.

‘Gaat het goed?’ vraagt ze en Bep knikt, maar dan krijgt ze weer een wee, die haar doet krimpen van de pijn.

‘Vanaf nu moet je mijn aanwijzingen goed opvolgen, Bep,’ raadt Fie haar aan en Bep knikt weer. Zij weet nog van de vorige keer dat dat erg veel pijn doet, maar voor een vlotte bevalling nodig is.

Terwijl de vroedvrouw met Bep bezig is, zit Koos in angstige spanning in de huiskamer. Hoewel Bep haar gesteun van pijn probeert te onderdrukken, kan ze niet nalaten af en toe een ‘au!’ te laten horen en daar schrikt Koos van. Een bevalling heeft hij nog nooit zelf meegemaakt, want zenuwachtige mannen kan Fie op die momenten missen als kiespijn.

Als boer heeft Koos wel vaak de geboorten van kalveren meegemaakt, en hoewel hij zijn vrouw niet met een koe wil vergelijken, zijn er toch overeenkomsten. Ook koeien kunnen het vaak benauwd krijgen, vooral jonge vaarzen die hun eerste kalf baren. Niet zelden moet hij een spantouw om de pootjes van het kalf binden en een lus in het touw leggen, waardoor hij een stevige stok steekt. Met zijn klompen tegen het achterste van de koe moet hij vervolgens hard trekken, en dan steunt de koe ook klagelijk.

Het geduld van Koos wordt danig op de proef gesteld en een poosje hoort hij niets meer, maar dan klinkt plotseling het krijsen van een kindje en weet hij één ding

zeker: het kind leeft! Hoe het met Bep gaat, weet hij nog niet, maar lang hoeft hij niet te wachten, want na enkele minuten steekt Fie haar hoofd om de hoek van de deur en ze stelt Koos gerust.

‘Gefeliciteerd met een pracht van een dochter, en Bep heeft de bevalling goed doorstaan. Ik ben nog even met haar en de kleine bezig, maar het duurt niet lang.’

Een dochter! Koos moet even slikken, maar hij herinnert zich de woorden van Fie dat je het niet voor het zeggen hebt. En dan mag hij eindelijk binnenkomen.

‘Gefeliciteerd met onze Truitje, Bep,’ zegt hij zacht en hij grijpt haar hand.

‘Ben je teleurgesteld dat het geen jongetje is, Koos?’ vraagt Bep naar de bekende weg. Maar Koos schudt zijn hoofd.

‘Ik ben allang blij dat het met jou en Truitje goed gaat, meissie,’ zegt hij. Maar Bep ziet dat zijn woorden en zijn gevoel niet met elkaar in overeenstemming zijn. Ze laat het maar zo en sluit haar ogen. Ze is doodmoe en wil het liefst even rusten. Daartoe krijgt ze van Fie de gelegenheid. Jans heeft haar geholpen bij de bevalling, maar Mieke niet. Zij staat te popelen om de kleine te zien, maar Fie is onverbiddelijk. De kraamvrouw moet eerst een beetje bijkomen en daarna laat ze de huisgenoten, onder wie Dina, even ‘kindje kijken’.

Mieke bewondert de kleine, maar Dina staat er met open mond naar te kijken. ‘Poppie!’ is haar verbaasde kreetje. Ze begrijpt niet waar dat kindje zo plotseling vandaan komt, maar ze is verrukt als ze even bij moe in de bedstee mag kruipen en het kindje mag vasthouden.

‘Voorzichtig, hoor!’ lacht moe. Ze trekt de kleine meid tegen zich aan en fluistert: ‘Poppie moet nu gaan slapen.’

Maar dat zint Dina niet! Ze wil nog even met het kindje spelen, maar daar steekt Fie een stokje voor. Het

is te merken dat Fie ervaring heeft met verbaasde en nieuwsgierige kleuters, want ze weet Dina af te leiden en dan mag Bep gaan rusten. Truitje gaat in haar wiegje met een warme kruik en geeft geen kik meer.

Omdat het een nogal zware bevalling was, blijft Fie op verzoek van Koos een dagje langer dan voor haar doen gebruikelijk is, maar daarna wordt haar taak overgenomen door de moeder van Bep. Opoe Clazien is nog fit genoeg om te bakeren en zeker voor haar eigen kind. Van Fie heeft ze begrepen dat het voor de kraamvrouw een zware dobber was, en dus houdt ze haar in bed als Bep er na een week al uit wil.

‘Maar ik ben niet moe meer, hoor!’ protesteert ze.

Maar opoe Clazien schudt haar hoofd. ‘Het is al erg genoeg als arme drommels na enkele dagen alweer achter de wastobbe staan. Alles draait hier gewoon door als jij uitrust. Het is voor het zog ook beter, want ik heb al lang gemerkt dat Truitje een slokop is.’

Na tien dagen vindt Bep het welletjes en vat ze haar taak als boerin weer op.

‘Je moet, net als Koos, de eerste tijd ’s middags na het eten even een dutje gaan doen, Bep,’ vindt Jans, maar Bep protesteert dat het niet nodig is. Toch laat ze zich uiteindelijk overhalen en ze vindt het dan wel fijn.

‘Zeg maar niets tegen anderen, Jans, want ik schaam me dood. Ik lekker slapen en jullie met al het werk laten zitten!’

‘Dat zal wel schikken, hoor!’ lacht Jans. Ze vindt de boerin een lief mens en heeft veel voor haar over.

Toch wordt het dutje van Bep nogal eens onderbroken doordat Truitje een keel opzet.

‘De zuiplap,’ bromt Koos quasi nijdig als ook hij erdoor uit zijn slaap gehaald wordt. ‘Blijf jij maar liggen, dan zal ik Truitje aangeven, want zo te horen heeft ze

flink honger.' Koos legt de kleine in de armen van zijn vrouw en besluit dan zelf er maar uit te blijven. 'Het wordt niet met stelen verdiend, dus zal ik maar weer aan de slag gaan,' lacht hij.

Nu alles weer goed gaat met Bep en de kleine is zijn humeur ook goed. Hij schiet broek en kiel aan en verlaat de slaapruimte. Daar heeft Dina op gewacht. Ze heeft Truitje wel horen huilen, maar ze weet dat ze dan niet zomaar naar moe kan gaan. Nu pa de kamer verlaat, glipt zij gauw naar binnen en kruipt bij haar zogende moeder in de bedstee.

Voor Bep zijn dat kostbare minuten. Haar twee meisjes, gezond als een vis, naast haar in de knusse bedstee. Maar als Truitje voldaan is en een boertje gelaten heeft, gaat zij terug in haar wiegje.

Het duurt niet lang of Bep is weer helemaal de oude en ze kan alles weer aan. Ze wil op zondag ook weer graag naar de kerk, maar dan moet ze eerst haar kerkgang doen. Koos maakt ervoor een afspraak met pastoor Sluisman en rijdt Bep op de afgesproken datum naar de kerk.

Vóór de kerkdeur knielt zij neer met een brandende kaars in haar hand. De pastoor treedt haar in vol ornaat en vergezeld van een misdienaar tegemoet en besprenkelt haar met wijwater. Daarna reikt hij haar het uiteinde van zijn stoel aan en leidt haar de kerk binnen.

In de kerk knielt zij voor het altaar neer en dankt God voor de geschonken weldaad. Na een gebed besprenkelt de pastoor haar nogmaals met wijwater en geeft haar zijn zegen.

Evenals de vorige keer, kort na de geboorte van Dina, is Bep wederom onder de indruk van het plechtige gebeuren, en ze is blij weer wekelijks de zondagse mis te

kunnen bijwonen en te communie te mogen gaan.

Kleine Truitje groeit inmiddels als kool. Aan aandacht komt ze niets tekort, want als ze wakker is, is Dina niet bij haar zusje weg te slaan. Ze mag haar ook af en toe op schoot nemen. Jans en Bep barsten in een schaterlach uit als Dina zich ontpopt als een echt moedertje. Ze trekt haar jakje omhoog en wil Truitje laten drinken, maar de kleine gaapt een paar keer en valt in slaap.

‘Ze heeft genoeg,’ zegt het wijsneusje.

‘Dat wordt me er later eentje, hoor!’ voorspelt Jans.

‘Truitje heeft een tweede moeder,’ zegt Bep als Koos koffie komt drinken. ‘Ik zette vanmorgen de kleine bij Dina op schoot en weet je wat ze toen deed?’

‘Haar laten vallen,’ raadt Koos.

‘Nee, we zorgen er wel voor dat dat niet kan gebeuren. Ze trok haar jakje omhoog en wilde Truitje laten drinken, en toen Truitje meteen in slaap viel, zei ze met een eigenwijs snuitje: “Ze heeft genoeg”’.

‘Eerlijk?’ Koos schiet ook in de lach en is het met Jans eens dat Dina een bijdehandje is.

Met elkaar vormen ze een hecht en een gelukkig gezinnetje, maar dat geluk verandert plotseling in schrik en zorg. Het luik van de kleine kelder is de boosdoener. In de kleine kelder worden dingen bewaard die Bep niet dagelijks nodig heeft. In de grote kelder wordt onder andere kaas te rijpen gelegd. Als Bep de kleine kelder in gaat om wat te halen en ermee weer de trap op gaat, raakt zij per ongeluk de haak waar het luik mee omhooggehouden wordt en krijgt ze het zware ding op haar hoofd. Ze geeft een gil en tuimelt van de trap af. Jans heeft haar noodkreet gehoord, snelt toe, licht het luik op en vindt haar kreunend onder aan de trap. Bep is helemaal versuft door de harde bons op haar

hoofd, maar ze is wel bij kennis.

‘Er zit bloed tussen je haar, Bep. Heb je pijn?’ Jans schrikt van de aanblik.

‘M’n hoofd!’ steunt de boerin.

‘Alleen je hoofd, of heb je ergens anders ook pijn?’

‘Nee.’

Dat blijkt ook wel te kloppen, want als Jans haar ondersteunt, kan ze langzaam rechtop gaan staan. Jans helpt haar dan zo goed en zo kwaad als het gaat de trap op en constateert dat de boerin gelukkig niets gebroken heeft. Ze schuift gauw een stoel bij en onderzoekt de plek waar het bloed door de haren komt en waar inmiddels een flinke buil ontstaan is.

In de huiskamer staat een grote divan, waar Bep even op kan gaan liggen, maar niet voordat Jans haar bazin een natte doek om haar hoofd gebonden heeft. Ze heeft de ervaring dat bulten daardoor gaan slinken.

Mieke staat er verslagen bij en vraagt Jans of ze de baas zal gaan roepen.

Jans knikt. ‘Ja, doe dat maar, Mieke, want het bloed sijpelt door de doek heen.’

Mieke rent meteen weg, op zoek naar Koos.

‘De boerin is in de kelder gevallen, baas,’ roept ze hem al uit de verte toe als ze hem gevonden heeft in de stal.

‘Heeft ze zich bezeerd?’ Koos schrikt van de tijding. Hij rent achter Mieke aan naar het woonhuis en gaat vlug naar binnen.

Als hij de bebloede doek ziet en hoort dat Bep pijn heeft, stelt hij voor de dokter erbij te halen, maar Bep schudt haar hoofd.

‘Laat mij maar even liggen, Koos, het zal vanzelf wel overgaan.’

‘Wil je dan niet liever naar de bedstee gaan, meissie?’ vraagt Koos bezorgd. Als ze knikt, begeleidt hij haar

samen met Jans naar de bedstee.

‘Laat de deurtjes maar open en gaan jullie straks maar eten, ik heb geen trek,’ zegt Bep.

‘Ik laat ook de deur van het kamertje open, Bep. Als je iets nodig hebt, tik je maar op de rand van het bed. Af en toe kom ik wel even bij je kijken of alles goed gaat.’ Jans is er niet gerust op.

Als Bep na een onrustige nacht de volgende dag nog zwaar hoofdpijn heeft, deelt Koos de onrust van Jans. ‘Ik haal de dokter erbij, Jans!’ beslist hij en hij voegt de daad bij het woord. Hij spant het paard voor de tilbury en haast zich naar het dorp. Gelukkig is de dokter thuis. Hij luistert naar de uitleg van Koos waarom zijn komst gewenst is.

‘Het lijkt op een hersenschudding, Beumer,’ zegt dokter Hovenier als hij het verhaal van Koos aangehoord heeft. ‘Hoe kon zij dat kelderluik nou op haar hoofd krijgen?’

‘Het is het luik van de kleine kelder en dat wordt aan een haak omhooggehouden als iemand de kelder in moet. Ze haalde een kleine tobbe op, en toen ze daarmee naar boven kwam, stootte zij per ongeluk tegen de haak, met het noodlottige ongeval als gevolg.’ De ogen van Koos staan erg bezorgd.

‘Een ongeluk zit in een klein hoekje, Beumer,’ weet de arts. Hij heeft er bijna dagelijks mee te maken. Dan pakt hij zijn dokterstas en rijdt achter Koos aan naar de boerderij.

‘Over het bloed maak ik me de minste zorgen, mensen,’ zegt de dokter als hij bij het bed van de onfortuinlijke boerin komt. ‘Een zwaar luik op het hoofd en dan al een halve dag en een nacht hevige hoofdpijn, baren mij meer zorgen. Rust is in de eerste plaats nodig, dus zal ik wat

poeders klaarmaken, die over een uurtje bij mij opgehaald kunnen worden.'

'Waar zijn die poeders voor, dokter?' wil Koos weten. 'Wordt ze daar weer beter van?'

'De poeders dienen in eerste instantie om de hoofdpijn wat te drukken en je vrouw te laten slapen. Waarschuw me als de poeders niet werken.'

Nadat Koos de dokter uitgelaten heeft, maakt de diepe frons in zijn voorhoofd duidelijk dat hij zich steeds meer zorgen maakt om zijn Bep.

Als het uur bijna verstreken is, wil Koos liever bij Bep blijven en krijgt Mieke de opdracht de poeders bij de dokter op te halen. Knecht Maarten Leenman helpt Mieke bij het weer inspannen van het paard voor de tilbury, en dan laat Mieke de merrie draven. Net als de anderen maakt zij zich ernstig zorgen om de zieke boerin. Ook terug gaat het in galop, en dan dient Jans haar bazin de poeders toe.

'Probeer te slapen, Bep,' raadt Jans haar aan, maar slapen kan Bep niet op commando, en bovendien moet eerst de zware hoofdpijn zakken.

Koos is niet gerustgesteld door de woorden van de dokter, integendeel! Geregeld loopt hij naar de bedstee om te zien of Bep al slaapt, maar het lukt haar niet en de hoofdpijn blijft.

Als Bep ondanks de poeders wederom een rusteloze nacht doorbrengt en zware hoofdpijn houdt, vindt de gewaarschuwde dokter Hovenier het raadzaam de boerin te laten opnemen in het Academisch Ziekenhuis in de stad.

'Er is meer aan de hand dan een hersenschudding, Beumer,' zegt hij tegen de steeds ongeruster wordende Koos. 'Ik zal je vrouw door ziekenbroeders van het zie-

kenhuis laten ophalen, want het is nodig haar liggend te vervoeren.'

'Is het zó erg, dokter?' vraagt Koos angstig.

'We nemen het zekere voor het onzekere, Beumer,' zegt de dokter. 'Ik ga mee naar het ziekenhuis en ik zal u de diagnose van de artsen daar laten weten.'

'Kan ik al vlug naar haar toe, dokter?' wil Koos weten.

'Dat hangt van haar toestand af, en bovendien gelden de standaard bezoeken. Ik houd u op de hoogte.'

De dokter loopt naar de bedstee.

'We laten je opnemen in het ziekenhuis, vrouw Beumer,' informeert hij de onfortuinlijke boerin.

'Ik vind alles goed, als ik maar van die verschrikkelijke hoofdpijn verlost word, dokter,' steunt Bep.

Kort daarna komen de ziekenbroeders met hun draagbaar en wordt Bep afgevoerd naar het ziekenhuis, de bewoners van Venhove in angstige spanning achterlatend.

'Ik heb het met een tante meegemaakt en weet dat liggend vervoerd worden naar het ziekenhuis een slecht voorteken is,' zegt Jans, in het midden latend of het goed dan wel slecht met die tante afgelopen is.

Van de dokter worden ze niet veel wijzer, en ze hebben de indruk dat hij meer weet dan hij kan of wil zeggen.

Dina wil naar mammië. Zij is de enige die zich nog geen zorgen maakt om haar moeder, maar wel protesteert tegen het papje dat Mieke haar wil voeren. Ze spuwt de pap net zo vlug weer uit haar mondje als Mieke het erin stopt. Maar uiteindelijk moet ze, door honger gedreven, slikken wat haar gevoerd wordt.

Koos mag de volgende dag naar zijn vrouw. Hij vindt haar bleek en afwezig in het grote ziekenhuisbed.

‘Gaaf het een beetje, Bep?’ vraagt hij, maar Bep reageert nauwelijks.

‘Bent u meneer Beumer?’ vraagt de hoofdzuster, en als Koos knikt, zegt ze hoofdschuddend dat het niet zo goed gaat met zijn vrouw. ‘Ik zal de dienstdoende arts er even bij halen.’

Even later komt de arts de ziekenzaal in.

‘Kramer,’ stelt die zich aan Koos voor. ‘Ik hoor van de zuster dat u de man bent van mevrouw Beumer.’

‘Dat klopt, dokter, en ik maak me grote zorgen om mijn vrouw.’

‘Dat is helaas niet ten onrechte, meneer Beumer,’ zegt de arts ernstig. ‘Uw huisarts heeft u waarschijnlijk verteld dat uw vrouw mogelijk een hersenschudding opgelopen heeft. Daar leek het eerst ook op, maar bij nader onderzoek zijn wij tot een andere conclusie gekomen. Die conclusie past ook beter bij het soort ongeval dat uw vrouw overkomen is. Dokter Hovenier heeft me de toedracht ervan verteld. Het zware kelderluik waarvan sprake is, heeft hoogstwaarschijnlijk, ja bijna zeker, een hersenbloeding veroorzaakt.’

Koos schrikt. ‘Wat zijn de gevolgen daarvan, dokter?’

‘Die kunnen velerlei zijn,’ legt de arts uit. ‘Helaas is de wetenschap nog niet zo ver om de exacte gevolgen van hersenletsel te voorspellen, maar uitval van vitale organen komt vaak voor. Bij uw vrouw blijven die vooralsnog beperkt tot een zeer laag reactievermogen.’

‘Dat heb ik gemerkt, dokter, want zij reageert nauwelijks op mijn komst,’ zegt Koos, en de arts knikt.

‘Het heeft daarom in dit stadium geen zin om te proberen contact met haar te krijgen. Met dokter Hovenier heb ik afgesproken dat hij u van de ontwikkelingen op de hoogte zal houden. U bent in een academisch zie-

kenhuis, wat betekent dat uw vrouw wordt behandeld volgens de recentste wetenschappelijke methode.'

'Wordt zij weer beter, dokter?' Koos durft het bijna niet te vragen.

De arts kan hem daarin niet geruststellen. 'Zoals ik al zei, is ze hier in de best denkbare handen, maar de gevolgen van het ongeluk van uw vrouw zijn echt onvoorspelbaar.' En daar moet Koos het mee doen.

De arts ziet zijn ontredde.

'U hebt een boerenbedrijf, hè?'

'Ja, een van de grootste van ons dorp.'

De dokter moet, ondanks de ernst van de situatie, glimlachen om de reactie van de boer. Zijn vader was huisarts in een boerendorp en hij herinnert zich uit zijn kinderjaren dat boeren in dat dorp er altijd op uit waren elkaar, wat omvang betreft, de loef af te steken. Hij herinnert zich hen als trotse, maar hardwerkende mensen.

'Dan weet ik dat u voor het melken en mesten vastzit aan geregelde tijden. Daarom mag u ook buiten de bezoeken om uw vrouw komen bezoeken.'

'Dank u voor het begrip, dokter,' zegt Koos dankbaar.

De thuisblijvers zitten met brandende vragen als Koos terugkeert van het ziekenhuis, maar ze worden van zijn verslag niet veel wijzer, wel bezorgder.

Het avondgebed is die dag wat langer dan gewoonlijk, want na hetgeen ze begrepen hebben uit de woorden van Koos, rest hun nog slechts de Almachtige te hulp te roepen.

Als dokter Hovenier de volgende dag, na een bezoek aan het ziekenhuis, op Venhove komt, verzekert hij Koos nogmaals dat Bep in het Academisch Ziekenhuis in goede handen is. 'De dokter die u gesproken hebt, Beumer, is niemand minder dan professor Kramer, een

prominente geleerde en docent aan de universiteit van Leiden.’

Vanaf die dag gaat Koos dagelijks op uren die hem het beste uitkomen, naar het ziekenhuis en elke dag gaat er iemand mee. De ene dag is het Jans en de andere dag Mieke, die Dina mee wil nemen. Maar als de dokter dat hoort, raadt hij het af. ‘Als de moeder nauwelijks reageert, raakt het kind van streek,’ weet hij. Ook Truus Leenman, de vrouw van de knecht, gaat een keer met Koos mee. Zij heeft als jonge meid bij een andere boer gewerkt, en als ze de boerin van toen vergelijkt met de boerin van Venhove, dan pakt die vergelijking in hoge mate uit in het voordeel van de laatste.

Helaas komen ze nooit met positief nieuws thuis. Er valt geen enkele verbetering in de toestand van Bep te bespeuren.

En dan gebeurt op een dag waar de artsen al voor vreessen. De geconstateerde hersenbloeding wordt Bep fataal en ze sterft onder de handen van een verpleegster. Dokter Hovenier wordt gewaarschuwd, en dan is het aan hem de droeve boodschap over te brengen op Venhove.

Die boodschap komt hard aan. Jans en Mieke barsten in snikken uit, en Koos zit als versteend met de handen voor zijn gezicht in een stoel. Zijn schouders schokken. Als de mensen wat zijn bijgekomen, vertelt de dokter dat de boerin op het laatst geen besef meer had van wat er om haar heen en met haarzelf gebeurde.

‘Het is een schrale troost, maar weet dat zij uiteindelijk niet geleden heeft en vredig is ingeslapen. Bedenk ook dat de artsen er alles aan gedaan hebben om haar te redden, maar het was een ongelijke strijd. Allen gecondoleerd met dit smartelijke verlies.’ De dokter schudt

allen de hand en laat hen dan alleen met hun verdriet.

De volgende dag wordt Bep overgebracht naar de hoeve, waar zij wordt gekist.

Het bericht over de dood van de boerin van Venhove gaat als een lopend vuurtje door het dorp. Velen komen condoleren. Een jonge moeder, opgebaard in de mooie kamer van de hoeve, is een schrikbeeld voor iedere bezoeker. Ze bidden gezamenlijk voor de zielenrust van de overledene.

Twee dagen later is de begrafenis, die wordt voorafgegaan door een rouwmis. Een van de vooraanstaande boerinnen van het dorp is overleden, dus is de kerk tot de laatste plaats bezet.

Pastoor Sluisman prijst de overleden boerin en heeft een troostend woord voor de nabestaanden. Daarna volgen velen de dragers naar de laatste rustplaats van boerin Bep Beumer, waar meneer pastoor wederom spreekt. Omstanders krijgen ten slotte de gelegenheid een schepje aarde op de kist te werpen.

In de grote zaal van café Centraal komen de dorpeelingen de nabestaanden de hand drukken. Het is duidelijk te merken dat er een jonge moeder is overleden, want de stemming is erg ingetogen.

De sfeer op Venhove is na de begrafenis gelaten. Koos zit hoofdschuddend in een stoel en kan nog nauwelijks bevatten welk een ramp hem is overkomen. Zijn lieve meissie en de zorgzame moeder voor zijn kindertjes is dood.

Jans moet hem terugroepen tot de werkelijkheid en wijst op Dina, die de aandacht van papa wil trekken. Uiteindelijk trekt hij de kleine meid op zijn knie en strijkt haar over haar blonde krullenkopje. Zij mist haar

moeder wel, maar Jans heeft haar verteld dat mama in het ziekenhuis nog wat moet aansterken. Zij krijgt voldoende afleiding door haar te betrekken bij de verzorging van Truitje.

Waarom staat voor haar vader haar geluk niet voorop?

In een bocht van de molenvaart ligt Venhove, een van de grootste boerenhofsteden in het gehucht Vennelande. Daar wonen Jo en Koos Beumer met hun kinderen: Koos' dochters Dina en Truitje, Jo's zoon Bert en hun gezamenlijke dochter Heske. Koos wil zijn oudste dochter Dina graag koppelen aan de zoon van een van de rijkere boeren in het dorp, maar Dina gaat daar niet op in. Zij wordt verliefd op iemand anders. Haar vlam Dirk is knap, sterk en vrolijk, maar hij heeft één ding tegen: hij heeft geen geld. Koos is daarom mordicus tegen de relatie. Jo daarentegen heeft alle begrip voor het meisje.

De dochters van Venhove is een heerlijke historische boerenroman over standsverschillen en verwachtingen van auteur **Clemens Wisse**. Eerder verschenen van hem onder meer *Trees van de Zonnehof* en *Bloemen voor een boerendochter*.

ISBN 978 94 0191 470 3 NUR 344

9 789401 914703

www.romanserie.nl

Z&K